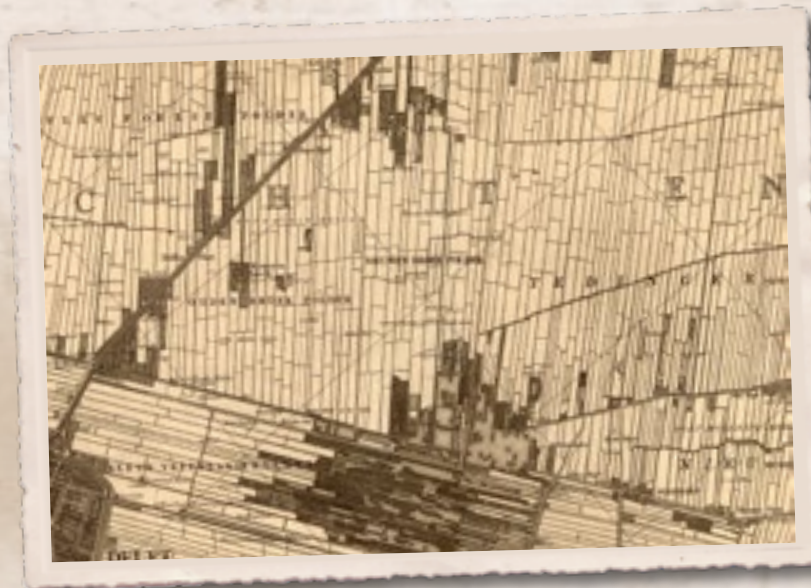


# Ypenburg heden en verleden

## Droge voeten op Ypenburg

Waar Ypenburg nu ligt, was in de Steentijd een kwelderlandschap met duintjes waarop mensen konden wonen en voedsel vonden. De kwelders veranderden in de loop der eeuwen in wildernissen met uitbundige vegetatie die regelmatig overstromden door zeewater.

Afgestorven bomen en planten zorgden voor een dikke veenlaag. Dit veenkussen, of hoogveen, werkte als een spons voor het regenwater. Langs kreken en watergangen stroomde het overtollige water uit het hoogveen. In de middeleeuwen groeide de bevolking en nam de vraag naar hout voor de bouw van huizen en landbouwgrond voor het verbouwen van voedsel toe. De bomen op het hoogveen werden gekapt en het hoogveen werd ontgonnen. Door sloten te graven werden de gronden voor landbouw geschikt gemaakt. De veenboeren verbouwden granen en hielden vee. Woonruimte vonden ze op de opgehoogde dijkes en kaden. Lang hebben de veenboeren hun droog gelegde gronden niet kunnen bewerken. Door oxidatie van de veengrond verpulverde de grond. Na de ontdekking dat



Deel van een kaart van Cruquius uit 1712 van de polders in het Hoogheemraadschap Delfland.

gedroogd veen als turf goed brandbaar is, bracht vervenen van de grond meer geld op. De Turfmarkten in Delft en Den Haag verwijzen naar die handel. Niet alleen hout en turf gebruikten de steden uit het veengebied, het schone water gebruikte Delft om bier te brouwen en dichtbij werd gagel (later hop), gerst en haver op de veengronden verbouwd. De metersdikke veenlaag verdween en de onvruchtbare onderlaag klonk in door droogte.

Op deze lagere gronden ontstonden door slechte waterhuishouding grote plassen. In de twaalfde eeuw namen de Graven van Holland de leiding over de lokale waterstaatszorg op zich. Dat resulteerde in 1289 tot de oprichting van het Hoogheemraadschap Delfland. Op natuurlijke wijze kon het veengebied niet meer afwateren, het gebied lag lager dan de Oude Rijn en de Nieuwe Maas. De oplossing kwam omstreeks 1400 door de windwatermolen. Met



Het motorgemaal van Vliegbasis Ypenburg (1956-2000) watert uit op de Kansjesmolensloot, vernoemd naar molenaar Kans.

windkracht maalde men de waterplassen droog. De polders die ontstonden werden opnieuw verkaveld en als weiland gebruikt. Meerdere windmolens zorgden voor het drooghouden van de Oude en Nieuwe Broekpolders, de Tedingebroekpolder en de polder Klein Vrijenban. Windkracht was uiteindelijk niet krachtig genoeg, stoom- en later dieselmolens namen het werk over. De structuur en namen van de polders zijn door de aanleg van het vliegveld in

1936, de vliegbasis in 1955 en daarna van de woonwijk in 1994 veranderd. Tegenwoordig zorgen elektrische gemalen van het Hoogheemraadschap voor droge voeten op Ypenburg.

### HVBY

Deze rubriek komt tot stand in nauwe samenwerking met de Historische Vereniging Buitenplaats Ypenburg (HVBY).